

um elegan-

empore).

rei formam,

rsa.

ber frustulis

que passis.

figuris expli-

onque Tuccium

animadverterit,

, ex adverso,

audivisse.

id sit rhombus.

:

meo ingratus

eo est insignis.

o corde aureo,

ur findere par

[sum

la claudo fores.

ars altera verbi

olent capita.

asciculo propo-

s; 2) Tempus.

ator, Sponsor.

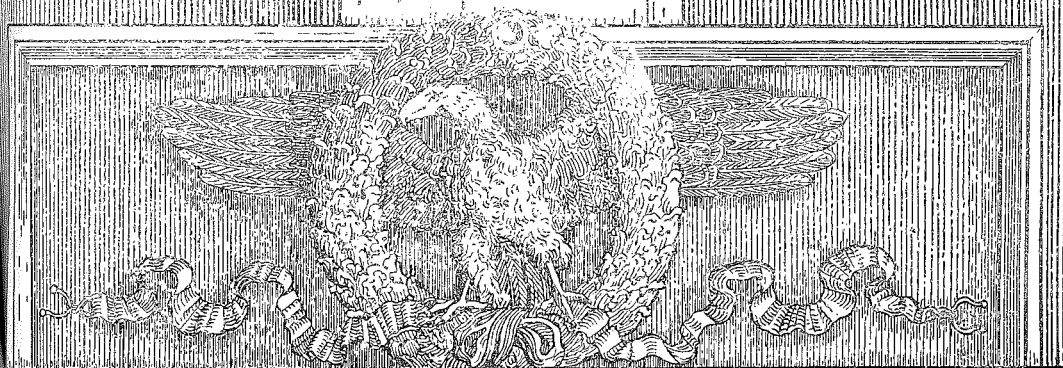
VATICANIS.

ALMA ROMA

QVIDQVID NON
POSSIDET ARMIS
RELLIGIONE
TENET

DEL VECCHIO.

Pro "ALMAE ROMAE,, Sociis

nuperrime prodiit IOSEPHI FORNARI

PARVUM ANTIBARBARUM

Volumen, cui praefatus est FELIX RAMORINO. constans pagg. 103, editione portatu facili, venit italic. libell. 8.

Praeterea

Apud Commentarii Administratorem venum dantur eiusdem auctoris Milesiae fabulae latine scriptae scenisque accommodatae apud ephebea facile agendis:

Fridianus - Francisculi prandium.

Singulae pretio italic. libell. 2.

(Iis vero qui extra Urbem hos libros mitti iubeant, addendum erit publici cursus pretium, iuxta normam libell. 0,60 pro singulis exemplaribus).

Pro lectoribus novisque sociis, qui **integram ALMAE ROMAE collectionem** habere cupiant ab anno MCMXIV ad expletum annum MCMXXVII, paucorum exemplarium quae supersunt pretium constituimus libellorum 325 pro Italia; pretium duplicatum, libell. Italic. scilicet 650, pro exteris gentibus.

Hae vero collectiones, adiecta in litteris pecunia per nummariam syngrapham (vulgo *chèque*) in Urbe exigendam, *recto tramite* requirendae sunt ab **ALMAE ROMAE** administratore (*Roma, 12, Via del Governo Vecchio, 96*): quod enim pretium positum est, non sinit ut foenus aliquod bibliopolis, vel mediatoribus quibusvis rependi possit.

ALMA ROMA

LATINITATIS PRAECONIUM SINGULIS MENSIBUS EDITUM

Pretium subnotationis an. MCMXXVII est pro Italia libell. 15; pro Civitatibus Foederatis Americae septentrionalis et Canada doll. 3; pro ceteris nationibus summa italicas lib. 30 exaequans; *ante solvendum rectoque tramite mittendum ad IOSEPHUM FORNARI doctorem, Romam, 12, Via del Governo Vecchio, 96.*

S. THOMAE AQUINATIS OBEDIENTIA ET DEVOTIO

ERGA SUMMOS PONTIFICES

S. Thomae Aquinatis biographi abunde referunt de virtutibus, quae animum eius ornabant, prout videre est apud Bollandistas.¹ Ex illis multiplicibus virtutibus S. Thomae iuvat hoc mense Martio, quo dies festus eius ab Ecclesia celebratur, in mentem revocare eius saltem obedientiam et pietatem erga Romanum Pontificem, necnon breviter et summam eius doctrinam de hac obedientia declarare, quam in quibusdam operibus exposuit.

Verum, ut splendor huius virtutis Angelici Doctoris magis refulgeat, eiusque doctrina clarior fiat, nobis revocandae sunt quaedam historicae circumstantiae saeculi XIII, quando nempe S. Thomas Aquinas vivebat.

Mortuo Innocentio III Summo Pontifice, et regnante imperatore Friderico II (1220-1250) conditiones Sedis Apostolicae difficiles factae fuerunt, praesertim tempore pontificum Gregorii IX (1227-1241) et Innocentii IV (1243-1254). Fridericus II, e gente Hohenstaufica, visionibus antiquorum imperatorum Romanorum imbutus, mente volvebat Romam imperii sui metropolim

constituere; Romanum Pontificem libertate et suprema auctoritate exuere et ad conditionem sui sacerdotis reducere, vel, ad summum, illum tamquam primum episcopum novi imperii caesarei constituere. Sed Romani Pontifices, divinae suae missionis conscii et fideles custodes auctoritatis et libertatis ab ipso Christo iis collatae, illis «caesaropapisticis» conatibus Friderici II viriliter restiterunt; praesertim Gregorius IX et Innocentius IV. Fridericus II in illa terribili pugna a nulla iniusta ratione abhorruit. Cruenta bella, persecutiones, calumnias, libellos famosos, omnia adhibuit, ut auctoritatem Summorum Pontificum coarctaret; amorem et obsequium erga illos in populo christiano destrueret. Ad diversos etiam reges et principes illius temporis se convertit, ut illos ad suas partes traheret eosque ab obedientia Romani Pontificis averteret. Impii illi Friderici II conatus aliqua ex parte suum effectum obtinuerunt, nam in Germania non solum plures principes, sed et multi episcopi a principio pro imperatore steterunt; insuper illi conatus semina reliquerunt, ex quibus postea invidia et offensio contra Romanos Pontifices in animis quorundam pullularunt.¹

¹ HEFELE - KNÖPFER, *Conriliengeschichte*. B. V. Freiburg im B. 1886, p. 995 sqq. - B. JUGMANN, *Dissertationes selectae in Historiam ecclesiasticam*, T. V, Ratisbonnae 1885. Diss. XXVIII, p. 389 sqq. - A. WEISS, *Historia ecclesiastica*. Vol. II. Graeisi 1910, p. 134 sqq.

¹ ACTA SANCTORUM m. Martii, tom. I (Parisiis et Romae 1865, pag. 657 sqq.

Obedientiam et devotionem erga Sedem Romanam tempore S. Thomae Aq. labefactabant etiam nonnulli haeretici, praesertim *Waldenses* et qui appellabantur *Fratres apostolici*. Isti omnes vehementer in Romanam Ecclesiam insurgent; potestatem et auctoritatem Romani Pontificis impugnabant, hierarchiam ecclesiasticam negantes.¹

Illis auctoritatis et obedientiae Summorum Pontificum oppugnatoribus saeculo XIII addendi sunt etiam Graeci schismatici, qui illo tempore vehementiori vi auctoritatem Romanorum Pontificum negabant.²

Sic ergo tempore S. Thomae obsequium et obedientiam erga Summos Pontifices diversae circumstantiae labefactabant et difficilem reddebant. Quid ad haec Aquinas? Quo modo se in illis circumstantiis gessit? Verus et devotus filius Ecclesiae ille semper exstitit; perfectam obedientiam et filialem devotionem erga Summos Pontifices semper et ubique docuit; et hanc filialem obedientiam usque in finem vitae suae splendidissimis factis comprobavit. Ante omnia videamus, quid de hac obedientia doceat, et dein facta considerabimus.

In diversis locis suorum operum Doctor Angelicus loquitur de auctoritate Summi Pontificis deque obedientia ab omnibus fidelibus illi praestanda. Proferamus solum quaedam testimonia. In *Quodlibeto* IV, art. 13 et in *opusculo I. De erroribus graecorum ad Urbanum IV* clare et expresse docet « Papam habere plenitudinem potestatis » et « universalem praelationem in totam Ecclesiam Christi ». Haec autem Papae suprema potestas fundamentum habet in illa veritate, quia « Petrus est Christi vicarius » et « Romanus Pontifex Petri successor in eadem potestate ei a Christo col-

lata » (opusc. Ium). Et quia « Ipse Christus Dei filius suam Ecclesiam consecrat et sibi consignat Spiritu Sancto quasi suo caractere et sigillo..., similiter Christi vicarius suo primatu et providentia universam Ecclesiam, tamquam fidelis minister, Christo subiectam conservat » (opuscul. I). Itaque qui aeternam salutem consequi volunt, Romano Pontifici subiecti et obediens esse debent; ideo expressis verbis dicit: « Subesse papae est de necessitate salutis » (ibid.). Ab hac subiectione et obedientia in Ecclesia, in hoc spirituali regno Christi, nemo eximitur: simplices fideles, principes, reges, omnes Romano Pontifici, utpote vicario Christi in terris, subiecti et obediens esse debent. « Huius ergo regni (spiritualis) ministerium, ut a terrenis essent spiritualia distincta, non terrenis regibus, sed sacerdotibus est commissum, et praecipue Summo Pontifici, successori Petri, Christi vicario, Romano Pontifici, cui omnes reges populi christiani oportet esse subiectos, sicut ipsi Domino nostro Iesu Christo. Sic enim ei ad quem finis ultimi cura pertinet, subdi debent illi, ad quos pertinet cura antecedentium finium et eius imperio dirigi ». (Opuscul. XX *De regimine principum*, Lib. I, Cap. XIV).

Hac ergo doctrina catholica S. Thomas saeculo XIII retundebat omnes conatus diversorum hostium auctoritatis Summi Pontificis, qui obedientiam et devotionem erga Romanum Pontificem imminuere et destruere satagebant.

Sed quod Thomas in suis operibus docuit, hoc constanter toto tempore vitae suae, ut supra innuimus, factis etiam luculentissimis demonstravit. Proferamus ergo et facta aliqua, per quae Thomas suam obedientiam perfectam et obsequium filiale erga Summos Pontifices testatus est.

(Ad proximum numerum).

AMBROSIUS BAČIĆ, O. P.

¹ WEISS, loc. cit. p. 341, 347.

² HEFELE KNÖPFER, loc. cit. p. 1042 sqq. et vol. VI, p. 119 sqq. - WEISS, loc. cit. p. 182 sqq.

Aurelius Prudentius Clemens Poëta

Aurelius Prudentius Clemens est Christianorum poetarum longe clarissimus. Quo loco in Hispania natus, quibus parentibus, non liquide constat. Hoc unum omnes perhibent, post adolescentiam, in litteris transactam, ab imperatore Honorio amplissimis muneribus fuisse honestatum. Tandem vero, humanarum rerum pertaeus, impetrata honorum vacatione, se totum sacris litteris dedit. Ubere sane copia, et mira affectuum suavitate, Christianam pietatem redolentium, laudantur Prudentii carmina, eiusque stilus novis identidem atque obsoletis vocibus pollens, a germana et primaevali latini sermonis venustate plerumque abest. Neque ei vires deficiebant!

Ipse unus, mea quidem sententia, ad Horatium, latinorum lyricorum principem, propior accedit, in quem, tamquam ad magistrum, adsidue respicit, multaque ab eo in rem suam derivavit.

Et quomodo multi fuerunt, qui Horatium reprehenderent, quod in Graecis defixus, museum quoddam opus confecerit, sic nostrum incusant Prudentium affabre quidem expolitum, at ex Horatianis lapillis compositum. Quod quidem non ita est intelligendum, ut Horatii imitationem arguendam in Prudentio arbitremur. Quamquam enim Romani poetae fuit studiosissimus, ex patriis tamen moribus, ex religione, ex suoque ingenio Christianam plane vim, et splendidam hausit fortitudinem, qua in gravioribus argumentis Pindari magnificentiam feliciter compensavit. Et in celebrandis egregiis Christianorum factis tam propriis coloribus usus est, ut suus omnino appareat divinoque veluti aestu abreptus. Ita se gerere consuevit, quum Dei misericordiam celebrat, quum Christi in homines caritatem commendat, vel quum in ethnicorum adversus Christia-

nos odium, aut in sui saeculi luxum invenitur.

Tunc enim Christiana virtus in eius carminibus elucet, quam non aliundequam ex ditiori sua natura feliciter expressit.

Mirum sane exemplum suis dedit Prudentius, qui

Dum instat terminus, et diem

Vicinum sentio iam Deus applicat,

ablegatis cunctis aulae illecebris, ad versus unice conscribendos se contulit, ut Deo pro muneribus gratias ageret, et pro admisis veniam obtineret.

Hymni eius iucundo sententiarum candore praesertim commendantur, et inafectata illa stili simplicitate, qua fit, ut carmina ex eius ingenio, nullo prorsus labore, fluere videantur. Adest in eius versibus et illa vis animi, quae olim Romana diceretur, nunc potius Christiana; quaeque in omnibus Prudentii argumentis potissimum elucet.

Est varius quidem et multiplex, sed nunquam sui dissimilis apparet. In ipsis maxime laudatur singularis quaedam urbani ingenii vis atque ubertas, incredibilis verborum celeritas, qua tot novas imagines fugientes fallantesque rerum potuit notare, natura praeterea graphice et moliter expressas.

Sed hoc prae ceteris in Prudentio est animadvertendum quo a reliquis poetis plerumque secernitur. Nimirum qua tempestate poetae toti essent in Numinibus pravae antiquitatis laudandis eorumque turpibus amoribus, ipse unus, mundissimis moribus, ad Deum adsurgit eiusque sanctitatem nova arte commendat, nec modo novam rerum proximam aetatem adnuntiat, sed magnos et adesse insignes pietate viros, nullisque maioribus ortos.

Quid memorem de peculiari eius scribendi ratione et de carminum numeris, quos libere invexit?

(Sequitur).

SENIOR.

PII IX PONT. MAX. COMMEMORATIO

QUINQUAGESIMO RECURRENTE ANNO
AB EIUS OBITU ¹

A Concilio Tridentino trecenti anni elapsi erant; quum aliud concilium oecumenicum colligendi necessitas nulla adpareret. Eo temporis lapsu res atque errores maioris momenti supremus christiani nominis Arbiter examinabat, decernebat, et iudicio suo condemnabat. In iis enim, quae ad aeternam Christianorum beatitatem spectant, integram ipse a Christo potestatem accepit. Servator nempe Petro dixit: « Quaecumque ligaveris super terram, erunt ligata et in caelis, et quaecumque solveris super terram, erunt soluta et in caelis ». Perversae huius aetatis opiniones, quas nonnulli insidiosae misceri cum religione pertentant; deinde viri illi *repentini*, qui se ipsos philosophos appellare consueverunt, librorum congeries atque ephemeridum, quae placita haud credibilia in vulgus ederent, complures societatum arcanarum species, aliaque id genus mala, adeo menti et animis hominum incubuerant, ut Pius IX P. M. optimum putaverit Concilium Oecumenicum colligendum. Ipse vero, vestigiis praedecessorum suorum insistens, qui difficillimis temporibus Episcopos, quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei, adsciscere consueverunt, Concilium in Vaticana Basilica cogi indixit. Quod primum Vaticanum est appellatum.

In primo conventu, sexto Idus Decembris an. MDCCCLIV aderant septingenti Episcopi et Cardinales, complures Abbates, summi Congregationum correctores atque clarissimi Theologi. Pontifex ipse praeerat. In primo et secundo conventu, facta est fidei professio. At in tertio Patres, exposita Ecclesiae doctrina de Deo omnium rerum

Creatore, de necessitate credendi res divino afflatu revelatas, quibus fidem integram adiungere debemus, etiamsi citra mentem humanam sint, errores nonnullos condemnarunt.

At in historia gestorum nominis Christiani memoratu dignissimus sane erit quartus Concilii Vaticani conventus.

Bina enim maximi sane momenti dogmata sunt explicata atque definita, scilicet: *Romanum Pontificem suprema potestate non honoris tantum, sed et iurisdictionis pollere quum in omnem qua patet Ecclesiam, tum in omnes et singulos Episcopos atque fideles*; pariterque: *Romanum Pontificem quum ex Cathedra loquitur, idest quum omnium Christianorum Patris et Doctoris munere fungitur, doctrinam de fide et moribus definit per assistentiam Divinam Ipsi in B. Petro promissam, ea infallibilitate pollere, qua divinus Redemptor Ecclesiam suam in definienda doctrina de fide et moribus instructam esse voluit; ideoque eiusmodi Romani Pontificis definitiones ex sese, non autem consensu Ecclesiae irreformabiles esse...*

Dum haec Romae geruntur, nuntiatur Pontifici Italas cohortes, quae iamdiu Romanam dicionem occupare incassum tentaverant, ad Urbem propinquare Italorum regis nomine illam occupaturas Sedemque novi Regni constituturas. Mitissimus Sacer Princeps veritus ne urbis suae tuendae causa filiorum sanguis funderetur, omnino iussit Ducem exercitus sui tamdiu solum obsistere invadentibus, quoad universo orbi pateret hostes per vim Roma potiri, eamque occupare. Itaque parum obsistente, immo ex iussu Pontificis regis cedente exercitu, Itali milites urbe potiti sunt. Tum clementissimus atque benemerentissimus Pius in Vaticanas Aedes se recepit, Sedis Apostolicae iura et Ecclesiae causam iusto et Omnipotenti Deo committens tuenda die xx mens. Septembris MDCCCLXX.

At Romanum Pontificem terreno spoliatum regno amor atque veneratio non defecit Catholici orbis. Quum enim xvi kalendas Iulii anni MDCCCLXXI annum vigesimum quintum Pontificatus sui impleret, incredibili laetitia omnes undique populi certatim suam voluntatem atque obsequium Pontifici testari voluerunt. Pontifex autem, populorum votis respondens, litteras Episcopis dedit, ut eorum suasu, omnes pro diutino sibi Pontificatu permissio gratias agerent, eodemque tempore admissorum remissionem in publicum proponebat. Praeter omnium opinionem maximo apparatu ac gaudio haec solemnitas celebratur. Omnes animi divino numine agi videbantur, ut laetitiam in summum Religionis Magistrum exprimerent. Tum qui pagos incolunt, tum qui maximas urbes, vel ipsi haeretici et Machometanorum Imperator, omnes, uno verbo, ut eius diei laetitia augetur, convenerant.

Obsequium, quo Catholici Pium IX prosequuti erant anno vigesimo quinto eius Pontificatus, anno quinquagesimo sacerdotii instaurarunt. Ob eius autem Iubilaeum Episcopale ea fuit omnium populorum laetitia, ut omnia, quae nobis historia refert, superaret, et quidquid litteris posteritati tradi potest. Sit satis dicere, anno MDCCCLXXII Christianos omnis aetatis et gradus, ex omnibus vel maxime dissitis regionibus, venerationis causa, Pontificem adire, Eique, quod sit artificio pretiosius, auro, argento, vel opere ingenii, offerre.

At homini vitae curriculum natura circumscripsit...

Pius IX fidei constantia, caritate ac benevolentia, consilio, mansuetudine erat humani generis delictum, omniumque moderator. Vel ipsi heterodoxi eum tamquam amicum ac patrem beneficium colebant. Octogesimum iam sextum annum aetatis agenti mens perlucida erat, virilis animus. Eo anno, mense Novembri, in levem incidit morbum; at quum citius

convaluisset, aditum omnibus e consuetudine dare, et breves eas orationes explicare quae omnibus saeculis una ex gloriis eius Pontificatus manebunt. At postridie nonas Februarias anni MDCCCLXXVIII sub vesperum iterum Pontifex venerandus febris vexatur.

Noctu eius morbus ingravescit; postero die summo mane sanctum Christi corpus ei in viaticum affertur; quod mirabili illa animi pietate accepit, quam quisque coniectura assequi potest. Sub primum vesperum, septimo Idus Februarias, Pius IX sanctissime in caelum migravit, coronam accepturus iustis pollicitam, et Matrem Augustam veneraturus, quam inter vivendum tanto obsequio fuerat prosequutus.

Quum Roma allatum est Pontificem obiisse, omnium pectora turbari, cunctis dolor immensus, et apud omnes gentes, quodque rectius est, apud cunctas domus. Parentalibus de more expletis, conditum defuncti Pontificis corpus pro tempore in Aede Petriana, quoad modicum, ut ipse mandaverat ex testamento, sepulchrum ad S. Laurentii extra Portam Esquilinam extrueretur. Quo tribus post annis translatae sunt venerandi demortui exuviae, vesana plebecula per « Maxonum » sectam excitata insultante, at cunctis orbis terrarum reclamantibus Catholicis, qui mox, auctore Aquaderni Comite eodemque benemerentissimo viro, maioris honoris gratia splendidissimum sepulchrum tanto Pontifici, stipe undique collata, exstruendum, et sacrarium sancto corpori servando quam maxima arte atque elegantia, voluntati humillimi ac modestissimi Pontificis derogante Leone XIII, exornandum curarunt, ut patet hodie complurimis invisitentibus.

Nam primum ingredientibus sacellum Constantiniani templi, conspicitur marmoreum sepulchrum affabre elaboratum, quod ferrei clatri cingunt, hypogaeo tutando circumpositi. Desuper autem atque

¹ Cf. fasc. sup.

circum parrasiis luminibus nitent SS. Petrus et Paulus, Apostolorum Principes atque Romanae Urbis Patroni, itemque SS. Laurentius atque Stephanus Martyres, quorum corpora Sacra in aede requiescunt. Accedunt dextero latere S. Ioseph Universalis Ecclesiae Patronus constitutus a Pontifice, nec non S. Legifer Franciscus, qui Lateranensem tueri Aedem visus olim est Innocentio III decessori, atque Senensis Virgo Catharina, cuius suasu et hortationibus Gregorius XI ad legitimam Romanam Sedem Avenione remeavit. Laevo autem latere S. Cyriaca, matrona inter Romanos nobilissima, Agri Verani domina, quo donat Romanam Ecclesiam ut ibidem Christiani, praesertim pauperiores, sepeliantur; quo etiam piientissima mulier, ubi suorum erant sepulchra maiorum, S. Laurentii Martyris corpus e Viminali colle transferendum curavit anno cclviii. Sancta quoque adest Agnes Virgo eademque martyrum praeclarissima, quae Pium ad aedem Virginis Nomentanae colloquentem, collabente subito conclavi, divinitus servavit incolumem.

Cantra vero sepulchrum renident Immaculata Conceptio, quam immortalis Pontifex proclamavit, idemque « infallibilitatem » Supremi Ecclesiae Magistri definiens, atque obsequia quinque orbis terrarum partium, quinquagesimo Sacerdotii sui anno, excipiens. Sancti quoque refulgent Franciscus Salesius et Alphonsus Maria de Ligorio, quos Venerandus Pontifex in Doctorum Ecclesiae album retulit. Sacelli quoque parietes undelibet vario marmore pretiosisque lapillis mire ornatae adparent, atque nominibus insculptae eorum omnium, qui stipem ad sacrum decorandum locum contulerunt, adeo ut Sacconi, summus aedificandi Magister, edixerit aediculam servando tanti Pontificis corpori unam esse magnificentissimam atque omnium exornatissimam, quae Romanam quidem Urbem decorant. Sa-

cellum etiam circumcingit latina inscriptio, quam memoriae Decessoris sui Leo XIII dictavit, latinitatis praeclarissimus cultor.

*Virtutum suarum splendore Apostolicam Sedem illustravit,
Universam Ecclesiam amore et admiratione sui implevit.
Pro veritate et iustitia invictae semper certavit.
Magnis laboribus in Christiana Republica administranda est in exemplum perfunctus.*

Altare etiam miris exstructum operibus ad ingredientis dextram conspicitur reliquiis plurium exornatum Sanctorum, quos Pontifex Caelitum honoribus decoraverat.

Tantus itaque Pontifex ad S. Laurentii sepulchrum ex voluntate sua requiescit, quem ipse tantopere coluerat vivens, cuiusque aedem diligenter instaurandam ac mirifice expoliendam curaverat, adventum Domini exspectat prope filios suos in proximo Verano Campo quiescentes, quibus conditorium fabricandum, exornandum miris exstructionibus mandaverat, Vespignani Comite usus, praeclarissimo aedificandi magistro.

Sacram porro divi Laurentii aedem celebrant, atque Pii Pontificis sepulchrum custodiunt Capulati Patres, qui ab anno mdccclv Laurentiano templo praepositi a demortuo Pontifice, cum ovium Christi sibi creditarum, tum sacrae Aedis sedulam curam gerunt, Monachorum S. Benedicti Legiferi Patris ac Canonicorum Lateranensium per saecula opus persequuti.

FERDINANDUS AB AVILIANA, O. M. C.

oo

DE CONTARDO FERRINIO ¹

De Temperantia, quarta virtutum cardinalium, ita disserit S. Augustinus: « Munus eius est in coercendis sedandisque

¹ Cfr. fasc. sup.

cupiditatibus, quibus inhiamus ad ea quae nos avertunt a legibus Dei et a fructibus bonitatis eius, quod est beata vita ». Effraenatae cupiditates sunt superbia, avaritia et libido; quae humilitate, paupertate et castitate reprimuntur, et de his suo loco dicemus. Heros noster non solum legem abstinentiae servabat, sed quod apponebatur, comedebat nulla querimonia, nunquam appetens epulas exquisitiores, quas appositae non gustabat. Modicum bibebat vinum, et potionem arabicam sine saccharo amarum praeferebat dulci ad se continendum. Quum ad scientiam nimium et continuum studium adhiberet, suae vires abunde nutriendae fuissent; sed contra quam oportebat, parco cibo vescebatur. In instituto suae vitae, quod scriptis tradidit, legimus se hilarem amore Iesus omnia accepturum, quae sibi displicerent. Nemini unquam se praebuit iratum, immodice nec laetum nec moestum, sed semper aequo animo praeditum, ita ut nullus discernetur conatus in motibus animi cohibendis. Quum enim a teneris unguiculis divinae voluntati obsecutus esset, quotidie maiorem Dei gratiam sibi conciliaverat. Consanguinei, collegae, amici admirabantur eius angelicum ingenium atque indolem, in ore serenitatem constantem, quae dumtaxat obumbrabatur malefactis et erroribus. Tunc in vultu dolorem et pietatem dictu difficilem significabat, certissimum dissensum simul cum caritate, quasi non dubitaret quin futurum esset ut peccantem cito poeniteret. Absque eiusmodi causa quicumque congregiebantur cum eo, virum temperatis moribus, temperatis cupiditatibus ornatum intuebantur et laudabant. Quatenam igitur Temperantia maior esse potest illa qua Contardus nitebatur?

Ad Castitatem progrediamur, quae mira fuit in Dei Famulo. « Voluptatem vicisse (ait Cyprianus), voluptas est maxima, nec ulla maior victoria, quam ea quae a voluptatibus refertur; magna sane victoria, et

nullo non sanguine et sudore emenda ». Multum sane illi proderat frequens Sacramentorum usus et dulcissima filii religio erga Virginem Matrem. Sed in societate corruptissima, inter plurimas vitiorum illecebras purum atque illibatum servasse lilium castitatis, hoc est fere alienum ab hominum natura, sed virtus paucorum heroum. Ad quam obtinendam pretium operae est inquirere quantam animi magnitudinem ille adhibuerit in periculis evitandis, et quantam severitatem in semetipso. In eius cubiculo et in tota domo nihil erat, quod castimoniam offenderet, nulla imago, nullus liber. Pauca et modesta disserebat, et adeo amabat verecundiam, ut erubesceret loqui de nuptiis in iure interpretando, et properabat quasi calcaret ignem suppositum cineri doloso. Non modo toto animo cavebat a mulierum aspectu et consuetudine, nec de virgine cogitabat (ut ait sanctus propheta Iob); quinimo oculos ne in homines quidem figere solebat. Itaque ne sua pudicitia tentaretur, se continebat semper, et cruciatibus torquebat, et Deum et Superos deprecabatur et precabatur. Cilicio afflixerat carnes, quod sanguinolentus color in pavimento, in femoralibus et in indusio patefecit cubiculario, donec obiurgatus a matre, quae metuebat de valetudine, supplicium deposuit. Attamen pater post mortem filii lumbos funiculo nodoso cinctos dolenter animadvertit. A ducenda uxore abhorruit, forsitan ne animum avocaret a scientia, sed certe virginitatis amore. Neque ei defuerant commodae et idoneae occasiones ad optimas nuptias conciliandas. Quum olim sibi propositae fuissent ad eligendum duae sorores propter virtutem et dotem aequaliter dignae, facete inquit a se electum iri tertiam. Quidam testis de eo confitetur, quum pudicitia in periculum veniret, se evasisse, simul ac illius felicitis animae subsidium invocasset. Iure igitur dicere possunt (utar Hieronymi verbis) eum

tum vixit, templum Dei fuisse purissimum, sanctum corpore et spiritu.

Tantae re vera perfectionis nullam aliam causam invenio, praeter Humilitatem. Aiebat enim Chrysostomus: «Sive orationem, sive ieiunium, sive misericordiam, sive pudicitiam, sive aliud quid bonorum absque humilitate congreges, statim cuncta diffluunt». Ut arbores altissimis defixae radicibus, quamcumque in partem impetum faciunt venti, non cedunt; ita virtutes omnes nunquam ulla vi labefactari possunt, sed crescunt et roborantur humilitate innixae. Contra, omnium vitiorum superbia principatum tenet. Heros noster non gravabatur ipse servorum domi vilissima officia complere, et quandoque parvorum nepotum immiscere se ludis innocentibus. Quum in Collegio Borromeo decani munereungebatur, se facilem praebebat condiscipulis, atque ita se gerebat, ut non primus, sed ultimus esse videretur. Solum auctoritate utebatur, ut eos hortaretur ad studia et bonitatem. Quum doctrinae experimentum in athenaeo se feliciter superasse nuntiaret Episcopo, nullum sibi sed Crucifixo, cuius effigiem prae manibus habebat, meritum tribuit. Siquando accidit, ut alicui muneri iniuste collega praepone-retur, fronte serena sine querela totus in eo erat, ut probaret hominem electum multo digniorem esse et magis idoneum qui illud negotium expediret. Praeterea quot et quantis honoribus eum afficerent respublica et academiae, domestici quoque saepe ignorabant. Olim mater in arca viatoria crucem forte reperit equestrem Italicae Coronae cum decreto et eius nomine, et ipsa et ceteri conquesti sunt de eius silentio; quibus Dei Famulus leviter subridens respondit eiusmodi ineptias literis consignandas non esse. Pater post filii obitum affirmabat se quaedam ignorasse, exempli gratia eum sermone multarum linguarum doctum fuisse, cuius peritiae causa ab alienigenis plurimi aestimatum esse. Honores

et gratulationes peregre sibi allata dissimulabat. Quando virtus et doctrina Ludovici Antonii Muratori Mutinae solemniter ad memoriam revocata sunt, nostro sublato ab alumnis plaudentibus et per triumphum ducto parum abfuit, quin animus concideret. Mirum quidem fuit exitium iurisperitum Berolini morientem, etsi alienum a nostra patria et Fide, hunc suis studiis instituisse haeredem, ut opus a se incoeptum persequeretur. Attamen decorum, laudum, gloriae eum magnopere taedebat, neque unquam se merito nomen assecutum esse gloriabatur, et si alios audiret de se ipso suisque operibus loqui, dolebat. Suas levissimas mendas, siquae erant, tamquam gravia essent peccata, exaggerare solitus erat. Ita demisse induebatur, ut qui cum eo iter facerent in curru publico, valde mirarentur eum esse tanti nominis virum. Interrogatus cur in sacerdotium non veniret, ait se indignum esse tanto munere. Praeclara humilitas quae adhuc post obitum florescebat, quum in suis parentalibus laudationem dici vetuisset!

Quapropter his rebus praepositis, Deum suo Famulo dona supra hominum naturam largitum fuisse recte patet; qui enim se pro nihilo habet, exaltabitur. Ad Sanctissimum Sacramentum provolutus sine sensu videbatur, eius mens distenta precibus, et vultus caelesti lumine ferme praefulgens. In epistola ad amicum confitetur ipse hanc alienationem: «Quum pulchritudinem, bonitatem, magnitudinem Iesus considero, rapitur cor meum atque attrahitur, me commovet amor, ideo in ditionem et arbitratum eius me dedo, et in deliciis habeo cum eo animae meae nuptias celebrare». Ergo minime miramur contubernales collegii quandoque coivisse in templum, ut ipsum immersum in preces, raptum de terra in caelum contemplarentur, quam rem ipse nec sensit, nec suspicatus est. Ne silentio quidem praeterire possum eius vaticinationem. Novem annis ante quam

Pius X rerum potiretur in Ecclesia, ipse praedixit futurum esse ut Patriarcha Venetus Leonem Summum Pontificem exciperet. Etenim per Leonem factum esse (ait Dei Famulus) ut error depelleretur Pontificem literarum, scientiae, progressus inimicum esse. «At post hunc Ecclesia indigebit duce, qui rectam viam monstret, qua redeant homines ad virtutes Apostolorum, bonitatem, caritatem, paupertatem, mansuetudinem, qui erga pauperes et humiles incensus sit peculiari amore. Quare electio Iosephi Sarto opportunissima erit». Quodnam vaticinium fuit unquam veracius? Ad haec dona addere iuvat sermonem sapientiae et scientiae, quae, Benedicto XIV auctore, dant «facilitatem loquendi de mysteriis divinis et ceteris rebus moralibus, quae ad actionem pertinent, ita ut appareat Sanctum in eo qui disserit, loqui».

(Ad proximum numerum).

IOSEPHUS BIROCCINI.

ITALORUM ALAE MAGISTRIS

AD HUMBERTUM NOBILE.

*Virtute macte sis, Italum virens
semen, Columbi qui meriti aemulus,
arcana naturae resignans
limina ad ultima iam volasti.*

*Humberte, nomen augurium Tui
felix in auso magnanimo fuit
sphingem tremendam persequendo
impavide borealis axis.*

*Extremus orbi nostro ubi terminus
obstat, coruscum navicula cadens
signum Italarum praeterivit
maxima gentis honora facta.*

*Quae somniarunt tot cupide viri,
incepto in ipso queis misere antea
multi occiderunt, machina es Tu
italica bene persecutus.*

*Laudes aperte nunc resonent Viri,
qui lynceis iam luminibus, novis
audacis praeivit altis
regna avium meditans tenere.*

*Rursus volando mox polus algidus
nostris petatur tanto opibus Viro
ranas coaxantesque noster
respiciat tacitas triumphus.*

IN FRANCISCUM DE PINEDO.

*Percussae in aethra diffugiunt aves:
currus volantes aëris occupant
regnum; superbae, pertimendae
Romae aquilae valide triumphant.*

*Quem Musa primum praedicet Italum
alae magistrum sidera, Daedalum
novum, super montes fretumque
saepius impavide secantem?*

*Palmae haud rudem Te, Parthenopes decus,
redintegrandem per spatia aetheris
maritimos olim triumphos
Italiae dominaeque Romae.*

*Valde ut frementes iam populi procul
stirpis latinae et insuper additi
orbi per Italos, superbo
egregiae Italiae renatae
praeconi honeste laetitia nova
plausere in oris, remigii sonum
veram usque imaginem secuti
magnificae patriae Beniti!*

*Victoriae munus Samothraciae
exemplar aptum commemoret Viro
Demetrii usquedum triumphum
sitque aliam bene prosperum omen.*

*Novissimo civi, alma parens, tuo
adsis volens cum per liquidum aëra
totum peragrabit globum mox
signum agitans patriae sacratum.*

*Sint machinae nunc innumerae Italum
velut tegentes Italiae polum,
ni tempora urgebunt nefasta,
nuntiae amoris ubique in orbe.*

Romae.

NAZARENUS CAPO.

Colloquia varia eademque familiaria latine composita

VIII.

Ad Campum Veranum.

- Peregrinus es tu equidem!
 — Recte ais.
 — Et quo, carissime, vadis?
 — Quo vadam, nec ego scio.
 — Visne forte progredi ad Campum Veranum? Hac enim rectissime itur; et illuc eunt redeuntque publicae rhedae, quas *tramvias* vocamus.
 — Ad... dixisti?
 — Ad Campum Veranum, seu potius ad coemeterium, seu quoque ad S. Laurentium extra muros!
 — Quot nomina!
 — Unum autem atque idem sonant. Si vis mecum venire, felix tibi comes ero!
 — Quid enim vetat tibi tam dulciter pollicenti comitem me addere? Eamus. Tuus sum.
 Hisce dictis, ad Campum Veranum profecturi, summa diligentia super rhedam conscendunt. Cum ipsis alii et alii taciti introeunt et apte sedent.
 Ductores sunt duo; quorum alter ad rhedae gubernaculum sedet, et alter commode viatoribus ordinatim vectigalis tesseram distribuit. Munere suo fungitur tam comiter atque dulci alloquio, ut nihil supra. Ad haec sic se gerit, nulla admodum addita mercedula. Si quis laboriose ascendit, aetatis incommodis aut valetudinis pressus, habet statim qui ad latera ei accedat, brachium porrigat, eumque ad locum studiose colloget.
 Quibus optime perspectis, noster ad comitem conversus, admiratus exclamat:
 — Quanam strena apta erit ad tot meritorum cumulum aequandum?

— Nulla equidem! Quorsum haec tendunt?

— Apud nos Romani male audiunt. Hos turpis lucri avidiores reputamus, atque arrepta occasione, quaestui plus aequo inservire. Nihil omnino sine mercedula faciunt... Sordidi, tenaces. Quin imo, (ne tibi grave sit, velim) et haec probrosa addunt: Petrum apostolum in libertatem a vinculis vindicatum ab angelo, ab hoc potissimum illum cognovisse, quod ab ipso nullam pro munere mercedem petisset.

— Novimus, novimus!

*Nuntia multivago Danaas perlabitur urbes
Fama gradu...*

Et tunicatus popellus per vicos tibi ad satietatem dicit, quos magister vulgaris gramatice versiculos latine convertit:

*Optime novit eum prorsum non esse Romanum:
Officium complet, munera nulla petit.*

— Longane haec via?

— Longa quidem, sed rectissima. Hinc inde aedes amplissimae et magno artificio conditae ad saeculi rationes sunt, commoditatibus simul prospicientes atque voluptatibus; divina veluti virgula excitatae per singulos prope dies adsurgunt et centenos inquilinos recipiunt. Et haec recentiora vehicula, patribus adhuc ignota, brevi tempore et paucis nummulis, immensum iter percurrunt, et omnibus percommoda, quae ingentium semper rerum cumulis premuntur. Vos dicitis et latius effatum per orbem effunditis, *Tempus esse pecuniam*, et nos Itali vestigiis vestris alacres inhaerentes, ad tempus opera compensandum tendere studemus. Itaque hic locus, ubi modo erant vastae solitudines, *cancer morborum sinister*, qui *adducit febres et testamenta resignat*, nunc omnia novantur.

— Ipse vester Propertius Romanis libere scripsit:

*Hoc quodcumque vides, hospes, qua maxima Roma
[est,*

... collis et herba fuit!

Nunc quae hominum agitatio! quae undique viatorum turba et animorum clamitantium confusio! Et simul qui ordo, et quies in ipsa rerum velocitate!

Et inter eundem, quum rariores passim fiunt in rheda viatores, nostri, mutatis sedibus, plurima viarum ferrearum retia cernunt, qua adsidue machinae, vi electrica raptae vel aquae vaporatae, in Urbem advenas evehunt.

— Et hic novus hominum motus, et curruum immensa multitudo, qui velocissime ulro utroque cursitant!

Hic quoque, haud multo antea, *collis et herba erat*, et horridus incultus ager! Omnia nunc rident et multitudine gentium exsultant. Et civitas nostra optime prosperitati civium commodisque studet, quibus iampridem ipsi Pontifices Maximi libenti animo ulro prospexerant. Vides ecclesiam nobis prope ob oculos positam? Ab inchoato Pius X P. M. paulo ante eam exstrui iussit et sodalibus Iosephianis adtribui.

Tandem ad sancti Laurentii aedem perventum est, et viatores hinc inde dilapsi brevi evanuerunt.

— Nos quo ibimus?

— Ad templum! Nonne lippis et tonso-ribus pervagatum est: ab Iove principium? Ni igitur tibi displiceat, eamus ad templum.

— Praei; te libenter subsequar.

— Templum hoc, ut vides, satis amplum, variis casibus obnoxium memoria patrum, ex tribus sacellis in unum, atque in meliorem formam redegit Pius IX P. M. studio cl. Vespignani architecti, atque praescripto I. B. De Rossi, summi aetatis suae rerum antiquarum magistri. Est prae ceteris insigne Pii IX monumentum, ubi in pace Christi componi praeoptavit, et orbis universus in summum splendorem sic reduxit. Lege: *Ossa et cineres Pii IX. Orate pro Eo*. Immensam rerum multitudinem modestia cumulare vir ille san-

ctissimum studuit! Ad caelestia unice spectans, mortalia contempsit, qui, Deo auctore, anno saeculi elapsi quadragesimo sexto, Pontifex Max. renuntiatus, incredibili Christiani Nominis laetitia, restitutor feliciorum saeculorum est salutatus, ac deinde...

Prope basilicam adest commune Romanorum coemeterium. Ad ipsum cogitabundi lentoque pede accesserunt, et advena circum sepulcra plurima circumspexit, manu signans insigniora; deinde quasi in Pii IX sepulcrum mente semper defixus, exclamavit:

— Mirabilis sane est haec divina Romanorum Pontificum institutio, quae nunquam magis firma est et in amplitudinem crescit, quam quum a calumniantibus pressa humi praecipitare videtur.

— Aequae eam cum palma componi licet. Etenim

*Altius in caelum se tollere palma videtur,
Undique quum venti flectere inane student.*

— Optima quidem comparatio; cum qua, ne urbanitate tua hodie abuter, bene claudere possumus peregrinationem! Vale igitur.

— Et tu pancratice atque athletice vale!

I. B. FRANCESIA.

COMMUNIA VITAE

I.

Salutatoriae formulae.¹

Bene te! — Bene tibi (vertat)!

Bene vos! — Bene vobis! — Feliciter vobis!

Sit saluti! — Sit tibi bonum atque commodum!

Praesens praesenti valeas, vivas adclamo.

¹ Cfr. fasc. sup.

Prosit!

Propinando praesentibus, absentibus bene precor. - Propinatione propinatori respondeo (satisfacio).

e) Salutationes in diem natalem et nominalem; itemque in novum annum.

Nonne cras dies tuus erit? - Nonne crastinus dies erit natalis (nominalis) tuus?

Resp. - Ita sane. - Erit.

Incundum festum et bona omnia tibi! - Iterum bonum, faustum felixque tibi! - Hic festus dies felix fortunatusque tibi procedat.

A Deo tibi fausta omnia! - A Deo hunc tibi diem faustum fortunatumque precor. - Per Deum caelestibus donis hac die replearis.

Integrum salvumque in aevum Superi te servant. - Incoepa tua (Hunc diem) fortunent Superi. - Omnia tibi bene vertant. - Faveant Superi rebus tuis. - Feliciter cedant quae instituisti et eris instituturus. - Feliciter exeat quod aggressus es et eris aggressurus. - Bene vertat quod agis quidquid eris acturus. - Passus spinas, habe flores.

In aevum (ad summam senectutem, in multam aetatem) feliciter! - Annos in posterum plurimos!

In tuam et aliorum utilitatem vitam agas quotidie sanctiorem.

Annum novum, faustum, felicem tibi.

Tibi laetis auspiciis hic annus ineat, laetioribus procedat, laetissimis exeat, et saepius recurat felicius semper.

In proximum annum tibi laeta omnia. - Opto tibi et bene ominor reliquum annum.

Resp. - At ego vicissim tibi multa saecula felicissima precor.

f) Salutationes ad gratulandum.

Citra honorem verborum (sine fuco et fallaciis; sine blanda vanitate) tibi gratulor. Gratulor felicitati tuae.

Novae dignitati tuae (novam dignitatem, de nova dignitate) gratulor.

Tibi cum pro rerum magnitudine, quas gessisti, tum pro rerum opportunitate gratulor.

Munus debitum (meritum honorem) gratulor.

Quod te debita laus et summa gratia prosecuta est, gratulor.

Filio tuo (filiae tuae) maximo (maximae) natu, patre suo dignissimo (dignissimae) gratulor.

Gratulor ingenium non latuisse tuum. De filio (filia) nuper tibi nato (nata) gratulor.

Adventum tuum gratulor.

Tibi etiam in hoc gratulor, quod...

g) Sternuentibus salutatio.

Salve. - Salvere te iubeo.

Faustum ac felix!

Bene vertant Superi! - Sit tibi saluterum. - Servet te Deus!

h) Salutationes in diem; in noctem.

Faustum diem tibi! - Precor ut hic dies tibi candidus illuxerit (hic sol tibi felix surrexerit). - Sit felix huius diei exortus, et sit utrique nostrum prosperrimus.

Faustam (placidam) noctem! - Sit tibi fausta nox. - Opto tibi prosperam noctem.

Molliter cubes.

Bene quiescas! - Placida quies tibi!

Contingat tibi felix somnus.

Resp. - Tantundem tibi reprecor.

i) Iter aggredientibus salutationes.

Vale feliciter. - Utinam ista profectio tibi succedat ex animi tui sententia. - Utinam tibi tam iucunda sit ista profectio, quam nobis erit interim molestum tui desiderium.

Iter auspiciato suscipias atque conficias. - Sit iter laetum (felix; faustum); reditus laetior. - Precor ut ex utriusque votis succedat hoc iter. - Superi propitii te nobis incolumem restituant.

Votis omnibus in itinere te prosequar.

Faxit Deus ut salvus et incolumis revertaris (ut, itinere hoc feliciter peracto, brevi tibi prosperum reditum gratulemur). - Servet te in itinere Deus.

Bene prospereque istud tibi itineris adveniat.

Opto tibi felicem cursum, et recursum feliciter. - Contingat tibi feliciter et navigare et renavigare. - Bonis auspiciis solvas ancoram.

Istud haud modice cuperem, tibi comitem me adiungere, si per occupationes liceret. Bene tu ambula et redambula.

k) Redeuntibus ex itinere salutationes.

Sospitem te rediisse volupe est - Te nobis redditum esse voluptati est.

Gratulamur tibi felicem reditum (de reditu tuo) - Gratulor tibi in patriam reverso - Gratulor tibi reduci.

Resp. - Et ego tibi superstiti.

- Quo molestius fuit nobis tui desiderium, eo redditus conspectus tui iucundior est.

Quod te vivum et valentem reviserim vehementer gratulor - Gratulamur et tibi et nobis quod vivus ac nobis restitutus sis.

Te incolumem rediisse gaudeo - Tuum reditum incolumen laetor - Gratia Superis quod nobis incolumis redieris.

Hoc reditus tuus est nobis iucundior, quo minus expectatus.

Resp. - Ego vicissim laetor quod incolumis vos incolumes offenderim.

Quod et te salvum (incolumem) repere, vehementer gaudeo.

Non viderer mihi rediisse salvus, nisi vos salvos reperissem.

Nunc demum mihi videor sospes, quum vos incolumes et pulcre valentes conspicio.

- Ex qua tandem cavea nobis ades? - Unde prodixit?

Ecquid novarum rerum ex...? Quid affers, mi Cai?

Resp. - Me ipsum.

- Fuit ne tibi iter faustum atque commodum?

Resp. - Fuit quidem - Sic satis - Immo pessimum.

- Redisti nobis obesior (procerior, strigosior) solito. - Imberbis abieras; redisti barbatulus - Contraxisti tibi absens non-nihil senilis.

Resp. - Tu, ex adverso, iunior videris.

- Nihil in itinere molestiae fuit?

Resp. - Nihil, nisi vestra consuetudine frui non licuit.

l) Salutationes in discessu.

Vale. - Iam vale - Bene (recte) vale. - Multum vale. - Etiam atque etiam (Iterum atque iterum) vale. - Belle vale. - Pancratice atque athletice vale. - Te valere iubeo.

Valeto quam optime.

Vale in crastinum (in biduum, ad tres dies, etc.).

Salve! - Salvus sis. - Iubeo te salvere.

Nolo insalutatum te linquere: salve et vale.

Iam me tempus alio vocat (Nunc alio me vocant negotia quaedam); tu valebis.

Non te diutius remorabor: alias latius loquamur (nugabimur); interim, vale.

Resp. - Valebis tu quoque. - Tibi vicissim precor prosperam valetudinem.

- Suntne quos per me tuo nomine velis salutat?

Resp. - Omnes qui de me percontantur. - Dic me omnibus omnia laeta precari. - Amicos omnes meis verbis salutato. - Multam salutem omnibus, ac praecipue Caio.

Adde, pro epistolis praesertim, quae sequuntur:

Da operam (adnitere) ut valeas; hoc mihi gratius facere nihil potes. - Cura, si me amas, ut (quam rectissime) valeas.

Me velim, ut facis, diligas, valetudinique tuae ac tranquillitati animi servias.

Valebis, meque, ut a puero fecisti, amabis. - Ama nos, et vale. - Cura ut valeas,

et me, ut amas, ama. - Bene vale, et me dilige. - Vale, nosque, quod soles, ama.

Quantum me diligis, tantum fac ut valeas, vel quantum te a me scio dilige.

Fac valeas, meque mutuo diligas.

Vale, mea desideria (mea vita; meum delictum, suavium, corculum, solatium, decus; mea lux; mel meum), vale.

Valetudinem [tuam cura diligenter. - Fac ut valetudinem tuam cures. - Age curam valetudinis tuae. - Da operam, ut sis prospera valetudine. - Valetudini tuae, si quidem nos valere vis, omni sollicitudine fac servias.

Maxime dato operam ut valeas, si me vis valere. - Vale nostri memor.

Cura ut valeas, et ita tibi persuadeas, mihi te carius nihil esse, nec unquam fuisse.

Cura ut valeas, et nos ames, et tibi persuadeas te a me fraterne amari.

Cura te etiam atque etiam diligenter. - Sit tibi curae tuae valetudo. - Age curam valetudinis tuae.

Reliquum est ut te orem, valetudini tuae, si me et tuos omnes valere vis, diligentissime servias. - Te oro etiam atque etiam ut valeas.

Faxit omnis salutis Auctor, ut nobis, et quam diutissime, et quam rectissime valeas.

Domus te nostra tota mecum salutat.

(Ad proximum numerum).

I. F.

PRO IUNIORIBUS

De stultorum societate vitanda.

De improbis, eorumque societate fugienda alias disputavimus;¹ de stultis hodie, quorum infinitus est numerus, sermo cur-

sim habendus. Inepto vel leviculo nullus amentior ac despiciatior hominum. Quidam nostri temporis auctor La Bruger, egregie nobis ac vividissime hominem depingit; de quo praecipua referimus ad risum magis apta, ne potius dicam ad contemptum. Quot iuvenes ad humanitatem bonamque disciplinam haud recte informati, suam veluti imaginem recognoscent! Stultus superbia elatus, illius generis homo est, cui solum dat characterem vanitas, qui ad ostentationem quidlibet semper agit; qui ceteris suprastare dum studet, nihil intentatum relinquit, ut ab aliis despectui habeatur. Cum maioribus humilis, cum aequalibus superbus, insolens cum subditis, nihili facit ceteros; protegit simulque spernit. Ave ei dicentem non intuetur; loquentem non auscultat; si alteri verba feceris, sermonem abruptum. Mediis in primoribus aspicit pariter, et sibilat vel in graviori sociorum conventu. Sive toleratus, sive eiectus est, pariter gloriatur. Ad currum suum temet invitum libenter invitat et excipit; incommodiorem tamen in eo tibi locum assignat. Nullius prorsus rei cognitionem habet; et scriptoribus atque artificibus praecepta affectat impertiri. Singulis momentis servorum ad aures loquitur, tandem subitus abit. Ad amicorum conventum, ipsum dices volitare, et ad coenandum solus petit domum suam. Aliis spectantibus, sive veras, sive fictas, arcani specie, ad ipsummet afferri iubet syngraphas aut epistolia. Magna vectigalia continuo laudibus extollit; quum vix esse de symbolis habeat. Morem consulit temporis suis in casibus, in vestibis quoque, in infirmitatibus, in curribus, in delectu medici, pariterque sarcinatoris. Pauperem cognatum refugit agnoscere; viri potentis consuetudine gloriatur, quocumque ne verbum quidem unquam fecerit, vel a quo nullum responsum obtinuerit. Arrogantis maior cupiditas insana excellendi libido audit vestimentorum iactantia; novis

semper rebus studere ipsi opus est, recentesque inhiare voluptates cuiuslibet formae captator, comis homo, eodemque tempore philosophus ingenti animo, qui dum pietatem contenit, sese pedestes circumagat, et sui imaginem in speculo contemplatur.

Vanus homo sui captus amore, sese delicias omnium reputat, et illorum etiam, quorum risum movet; quique eum ultro diris devovent. Quamvis magni in ipso nil aliud appareat, praeter quam retinet opinionem sui, mentiti meriti sui plenus est totus, et neminem sibi parem habere arbitratur.

Nimis alta et incredibilia de suo sentit ingenio, et continuo sese omnium iactat felicissimum.

Vanus procacem inter et agrestem stat medius, haud retinens prioris audaciam nec alterius insipientiam; quamvis amborum ad instar displiceat, atque improbetur. Insipienti haud tantum animi est, qui ad insaniendum satis sit; nec vano consilium, quod frugi homini sufficiat; et si quid in illo est ingenii, abutitur; neque opportune uti valet, modis verbisque alienos imitando mores.

HERM. M. IACOBELLI.

ANNALES

« Panamericanus » conventus.

« Panamericanus » ille conventus, quem diximus Habanae congregatum, haud quidem feliciter labores suos conclusit. Septem enim et decem civitates ex viginti et una quae ei interfuerunt, in unum consilium coiverunt contra rationem a civitatibus foederatis Americae septentrionalis propositam de militari atque vectigali in alterius statum interventu. Posita hac animorum discordia, ad aliud tempus dilata

est disceptatio de institutis ac legibus quibus « Panamericana » illa Societas regenda esset, coetusque dimissus.

**

Foedera.

Si pactiones hae iniri nequiverunt, aliae, ex adverso, superiore mense vel constitutae sunt, vel uti proxime constituenda nunciantur. Gallia enim et Nordicae Americae civitates foedus de arbitrato inter se feriorunt; Georgius, Angliae rex, arbitratum alterum tamquam brevi ab Anglis confectum iri cum iisdem Americanis Statibus, in aditali sermone quem habuit legatorum coetum inaugurans, edixit; imminere denique affirmant inter Galliam Hispaniamque compositionem circa Tingis provinciae diuturnam quaestionem.

**

Italiam inter et Austriam discrimen.

Interim discrimen inter Italiam Austriamque exortum est, opera Vindobonensis civilis consilii, in quo Rhaetici quidam legati de violatis iuribus et libertate in Atesina provincia, nunc Italiae reddita, immerito quidem conquesti sunt. Contentio eo gravior facta est, quod huiusmodi querelis gubernii praeses Seipel accedere visus est; non solum enim iniustos pettores non redarguit, sed male celavit desiderium rem considerandi non quidem tamquam Italarum propriam, sed gentium, ita ut apud Nationum Societatem quaestio fieret. Facile prorsus fuit Italarum supremo administro accusationes propellere; at fortiter simul affirmavit Italiae illic fines non ex pacto et convento, sed a natura datos, itaque tales ab Italis considerari, qui tangi a nullo homine queant; quaestionem igitur internam omnino esse, nec cuique de ipsa se interponere licere; incolis autem Rhaeticis ita legibus atque civili disciplinae obtem-

¹ Cfr. ALMA ROMA, an. MCMXXVII, fasc. V, pag. 86.

perandum esse, non aliter ac omnes Italiae cives iisdem in ceteris regni regionibus parent.

Sperandum fore ut nimbus brevi dilabatur.

**

Italorum luctus.

Itali praeterea gravi luctu perculsi sunt; Armandus enim Diaz, universae militiae magister, qui rem Italorum in immani ultimo bello restituit, hostesque in fugam adducens bello eidem finem triumphans imposuit, brevi morbo correptus, pie ab hac vita ad Superos migravit die vigesima nona mensis Februarii.

Iusta et sollemnia funebria ei persoluta sunt; quibus exercitus, qui Italorum socii in bello fuere, magno animo participarunt.

Eius nomen in omnium memoria aeternum vivat!

**

Nationum societas.

Genevae legati ad quaestionem de deponendis armis perpendendam delecti, congregati sunt; qui vero sibi persuasuros credimus, impossibile fore ut pro civitatibus tot variasque rerum condiciones habentibus unius modi iussa ponantur.

POPULICOLA.

VARIA

Corsi Donati infelix vitae exitus¹

Corsus Roma redierat et tranquillam vitam Florentiae exegisset, nisi inquieto illius animo civitas denuo fuisset perturbata. Is, ut nomen sibi compararet, poten-

¹ Ex Florentinis historiis NICOLAI MACHIAVELLI italice exaratis.

tiorum sententiae semper fuerat adversatus, et in quam partem populum spectantem videbat, in eam, quo facilius illius benevolentiam sibi conciliaret, auctoritatem suam vertebat, ut quotquot aliquid extra ordinem cuperent, ad eum confugerent. Quare praeclari cives complures eum odio prosequabantur. Sed tanta apud omnes auctoritate valebat, ut eum quisque metueret. Nihilominus, quo populum ab eo alienarent, in vulgus sparserunt Corsum tyrannidem affectare, quod facile omnibus suaserunt, propterea quod illius vivendi ratio omnem civilem modum excedebat. Quae opinio maxime crevit, postquam Huguccionis, viri potentissimi, filiam in matrimonium duxit. Haec cognatio ubi populo innotuit, eius inimicis animum auxit, qui arma in illum sumpserunt; populus autem iisdem de causis eum tuitus non est, imo plerique adversariis adhaeserunt.

Quum Corsus undique inimicis se circumventum videret, victoriae spe deiectus, fuga salutis suae prospicere constituit; quumque una cum fidissimis suis in hostes impressionem fecisset, eos ita fudit, ut pugnans urbe excedere potuerit. Sed in itinere deprehensus, dum Florentiam redit, quum inimicos suos victores intueri nollet, se ipse equo deiecit. Humi iacentem unus ex illius ductoribus iugulavit.

Hic Corsi finis, a quo patria multis bonis et malis fuit affecta.

Hirundines et lusciniæ.¹

Irridebant hirundines lusciniæ, humanae consuetudinis et cantus popularis nesciam; quippe quae in silvis procul ab aliorum societate degit, et parum cantat, idque non aliis, sed sibi, perinde ac si eam artis suae pudeat. - «Nostrae, contra, - dicebant

¹ Ex Italicis fabulis NICOLAI TOMMASEO.

**

Aenigmata.

I

Bellis emicuit totum; praeponito plantam,
Praeclare cecinit pascua, rura, duces.
A planta totum demum si legeris, urit,
Atque suis icit pectora cupidibus.

II

Aërem agit totum; caput eripe, basiat; eius
Caede etiam pectus: sanguine tingit humum.

Aenigmata in superiore fasciculo proposita his respondent: 1) Serra Sera; 2) Grave-do.

Libera a pittaciis responsa.

CL. V. ANDR. HAB., *Aquis Driburgensibus*. - Mittere ad te folia corrigenda nimis longum est; neque tamen de vitandis erroribus certior fueris. Cum hodiernis enim mechanicis litterarum concursionibus, frequens nimis evenit, ut errori emendato alter necopinatus succedat, quem nec tu nec ego vitaverimus: unus potest, cui formarum, quae dicitur, collatio commissa est, nosque debitas commendationes ei facere nunquam praeterimus. At... sunt lacrymae rerum! - *Pancratii* excerptum, a nullo homine suo tempore requisitum, minime factum est; iamque typi soluti sunt. - *Grammatica elucubratiuncula* ad proximum numerum. - Vale, tuamque benevolentiam nobis serva.

R. P. SEMINARI *Triflavianen.* in Canada RECTORI - Pretium subnotationis est dollarorum trium!

CL. DRI. V. MEUR., *Treveris* - Gratissimum mihi fuerit, si nomen bibliopolae, de quo in recentibus litteris tuis, patefeceris.

A. SECRETIS.

Dr. JOSEPHUS FORNARI, Moderator, Sponsor.

ROMAE, TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS.

- sunt urbes et homines eorumque aedes cumque illis colloquimur et nidificamus. Lusciniæ impatientem his sermonibus aurem praebebat, tantam dedignata garrulitatem. Novissime vero: - «Sed nos audituri - ait - homines in solitaria haec loca veniunt; et si nec multum nec multis canimus, cantui saltem moderamur, nec musicen in strepitum clamoresque convertimus. Vos autem homines in aedibus aegre patiuntur, vestri vocisque vestrae incuriosi».

**

Pro iudicibus mensarum elegantibus.

ESCARUM ORDO:

(Pro Quadragesimali tempore).

Sorbitio Chartusiana.

Crusta cum garo et aleculis.

Quadragesimale edulium.

Botellus ex spinachiis.

Pisces ad craticulam assi.

Dulciaria placenta amygdalina.

**

Iocosa.

TUCCIUS in schola.

MAGISTER: Quot menses octo supra viginti dies numerant?

TUCCIUS triumphans: - Omnes!

MAGISTER: - Quidam auctor de discipulis scripsit eorum arma esse libros. Ecquis vestrum sensum horum verborum explicare valet?

Silent omnes. Alter instat:

- Nemo igitur vestrum eorumdem reconditum sensum intellexit?

TUCCIUS: - Profecto quia nullis aliis armis uti nobis licet, quum rixamur.

STANISLAUS FUGIENS

5]

DRAMA HENRICI NOZZII, S. I.

BILINSKIUS.

(Secum dubitat: bene est: aliquid speculae
[subest].

STANISLAUS.

(Advigilandum est recte, ne sic forte oppri-
[mar].

BILINSKIUS.

Anne haeres?

STANISLAUS.

Ego quid expediat perspexero.

BILINSKIUS.

Esse nolo molestus, quando per te sapis:
Facito ergo ut quod aequum est cum animo
[cogites.

ACTUS TERTIUS.

SCENA I.

STANISLAUS, FULCIUS.

STANISLAUS.

Ain' vero, Fulci? Fratrem id secum agitare
[animo, ut mittere
In paternam velit domum?

FULCIUS.

Verum; et quam pri-
[mum quidem,
Si te nihilo iam sibi propensioem factum
[senserit.

STANISLAUS.

Scin'adeo certe?

FULCIUS.

Accepi ex eius ore hisce ipsis
[auribus.

STANISLAUS.

Non video quam tandem huius rei causam
[afferre is possit patri.

FULCIUS.

Au! nimium, o here, simplex es (non vereor
[coram in ore libere
Loqui): vera caussa non suppetet; facile id
[dabo.
Quid autem? Non ille comminisci poterit et
[aliquam et fingere,
Quae videatur probabilis? Et vero secum
[Bilinskium
Habet, harum qui rerum scitus consultor est
[et callidus.

STANISLAUS.

Quid igitur censes?

FULCIUS.

Ego si in isto loco essem,
[prudens tempori
Inservirem, quantum ius fasque satis sinerent.

STANISLAUS.

Intelligo.

SCENA II.

NAEVOLUS, FULCIUS, STANISLAUS.

NAEVOLUS.

Heus, Fulci, Fulci.

FULCIUS.

Ecquis me?.. o lepidum caput,
An censes me surdum esse qui sic clamites?

NAEVOLUS.

Res urget. Basiliscus ille noster pessumus...

FULCIUS.

Quem basiliscum narras?

NAEVOLUS.

Va! Bilinskium optu-
[mum
Volui dicere: te vult cum tibi erit commo-
[dum.

(Ad proximum numerum).